

TRGOVSKI

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 24. marca 1923.

ŠTEV. 35.

Izvanredni občni zbor Trgovskega bolniškega podpornega društva v Ljubljani.

Dne 25. marca se je vršil v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani izvanredni občni zbor »Trgovskega bolniškega podpornega društva« v Ljubljani, na katerem se je zavzelo stališče napram odloku Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, ki je odredil likvidacijo društva. Predsedoval je zboru gospod Lilleg, ki je po otvoritvenem govoru podal besedo društvenemu tajniku g. Volkmu, iz katerega poročila posnemamo sledeče:

Slavni občni zbor!

Z ozirom na prejeti ukrep Središnjega urada za osiguranje radnika v Zagrebu o razpustu našega društva vam podajam v imenu odbora nekaj podatkov o zgodovini našega društva ter tudi o razgovorih in pogajanjih, ki jih je imel odbor kakor tudi predstavniki naših stanovskih organizacij z merodajnimi faktorji zaradi nadaljnjega obstoja našega društva.

Naše društvo je bilo ustanovljeno leta 1835. Obstojata torej že 88 let in je jedno prvih, ki so bila ustanovljena v bivši Avstro-ogrski monarhiji. Prvoletno je sprejemalo samo moške nastavljenke ljubljanskih trgovskih in lekarniških podjetij, a je kasneje raztegnilo svoj delokrog na vso bivšo Kranjsko. Odbor pa je bil od občnega zbora pooblaščen sprejemati člane tudi iz ostalega slovenskega ozemlja. Društvo se je prav lepo razvijalo in je šlo pred izbruhom svetovne vojne okroglo 600 članov, ki so se svoje društvene blagajne oklenili z ljubeznijo in polnim zaupanjem. Tudi moramo poudariti, da v splošnem članstvo društvo ni izkvrževalo. Dasi je društvo svojim članom za manjše prispevke dokaj več nudilo kot druge bolniške blagajne, je do tega časa naraslo premoženje bolniškega oddelka na K 84.823,30 premoženje podpornega oddelka pa na K 140.006,36. To je bilo za takratne čase že lepo premoženje. Do tega ugodnega gmotnega položaja je mnogo pripomogla zapuščina blagopokojnega Janko Trčka, ki je zapustil našemu društvu skoro vse svoje premoženje K 44 tisoč 66-94.

Dohitela nas je svetovna vojna. Prefežna večina članov je morala oditi v vojno. Vsled tega je imelo društvo le malo dohodkov, a izdatki se niso zmanjšali v tem razmerju. Vendar je društvo tudi vojna leta, kljub tem okoliščinam v finančnem stanju razmeroma dobro preostalo.

Med vojno so bile zaradi bolniškega zavarovanja izdane nekatere spopolnilne odredbe. Preuredili smo koncem leta 1918 v tem smislu društvena pravila, ki jih je Narodna vlada SHS odobrila dne 12. januarja 1919. Zajedno smo društveno organizacijo in poslovanje spopolnili, vsled česar je v kratki dobi število članov naraslo na 1035.

V letih 1920 in 1921 izdane odredbe o bolniškem zavarovanju pa so zahtevale nadaljno izpremenjenje društvenih pravil. Pravila smo v toliko predruščili, da je postal lahko

član društva vsak trgovski nastavljenec, bodisi moškega ali ženskega spola, ki biva na slovenskem ozemlju in se prištevava v smislu trgovskega zakonika k trgovskemu pomožnemu osebju, brez razlike starosti in zdravstvenega stanja. Preurediti in na novo vpetjati je bilo tudi potreba razne dajatve, kakor družinsko zavarovanje, porodnino, dojitno premijo, dečjo opremo itd. Te spremembe pravil je potrdila pokrajinska vlada dne 16. jan. 1922 l. Vse goraj navedene spremembe so se vzorno izvedle. Poleg vsega tega ogromnega dela pa je še število članov dnevno rastlo, tako da je število društva pričetkom julija 1922 2562 članov. Mnogo dela je bilo tudi z uvrstitvijo članov v nevarnostne razrede nezgodnega zavarovanja, kot ga predpisuje zakon o osiguranju radnika. Ko je prefečeni mesec revidiral odposlanec osrednjega urada naše društvo, se ni mogel načuditi, da je bilo vse to s tako malim aparatom v tem kratkem času izvedeno.

Kakor razvidite iz teh podatkov se je društvo prav lepo razvijalo. S pomočjo zveze gremijev smo hoteli organizacijo društva še v toliko spopolniti, da naj bi se pri vsakem gremiju ustanovila nekaka ekspozičura našega društva, ki naj bi izdajala članom izkaznice za zdravnike, zdravnika in bolnico. Do sedaj smo ustanovili dvoje takih ekspozičur, in sicer v celju in Mariboru, ki tamšnjim članom prav dobro služite.

Popolnoma nepričakovano pa je prišel zakonodajni odbor v razpravo zakon za osiguranje radnika, ki je bil brez posebne debate in brez zaslišanja prizadetih krogov sprejet. Stopil je v veljavo brez kake prehodne dobe ter provzročil v bolniškem zavarovanju veliko zmedo, ki še dolgo ne bo uravnana. S tem zakonom so izgubile pravico za nadaljni obstoj vse privatne bolniške blagajne, izuzemši bolniško blagajno Hrv. trg. društva »Merkur« v Zagrebu, ki ima glasom tega zakona pravico še za nadaljni obstoj.

Ze ko se je pripravljala osnutek tega zakona smo osebno intervenirali pri takratnem ministru za socialno politiko dr. Kukovcu v prilogi nadaljnemu obstoju našega društva. Bil pa je strasten zagovornik centralizacije bolniškega zavarovanja in je našo prošnjo kratkomalo odklonil. Ko je dr. Kukovca nadomestil dr. Žerjav smo mi in tudi vse druge trgovske organizacije ponovno pisмено in ustmeno intervenirali, da naj se nam dajo iste pravice, kot jih ima Hrv. trg. društvo »Merkur« v Zagrebu. Priznal je, da se nam dela krivica, kajti če velja izjema za Hrv. trg. društvo »Merkur«, ima tudi naše društvo, ki obstoja že 88 let pravico do nadaljne samostojnosti. Obljubil nam je, da se likvidacija našega društva za toliko časa odgodi, da se izda novela k temu zakonu in pri tej priliki tudi našemu društvu poverijo iste pravice, kot jih uživa Hrv. trg. društvo »Merkur« v Zagrebu. Priporočal nam je tudi, da bi dotlej poslovali kot začasna popolnoma samostojna podružnica Hrv. trgov.

društva »Merkur« v Zagrebu. Stopili smo takoj v stik s tem društvom in mu razodeli mnenje takratnega ministra za socialno politiko dr. Žerjava. Zagrebški »Merkur« je bil povolno s to formalno spojitvijo popolnoma zadovoljen in bi tudi došlo do sodelovanja v tem smislu, če ne bi nekateri naši člani pričeli kar nenadoma propagirati za podružnico Hrv. trgov. društva »Merkur« v Zagrebu.

Ta ukrep središnjega urada nas je silno presenetil in nismo pričakovali z ozirom na zagotovila, ki smo jih prejeli od ministrstva za socialno politiko in od središnjega urada tega razpusta. Da pane prevzame odbor za tako važno stvar sam odgovornosti, je sklical občni zbor, ki naj zavzame svoje stališče.

Po teh stvarnih podatkih so posegli v debato razni zastopniki organizacij delodajalcev in nameščencev.

Prvi se je zglasil k besedi g. Ivan Jelačin ml., kot predsednik Zveze trgovskih gremijev ter izjavil, da smatra Zveza kot njeno dolžnost solidarno nastopiti proti temu neutemeljenemu ukrepu Osrednjega urada. Odločno je protestiral proti temu da se razpusti društvo, ki je delalo toliko časa uspešno in v polno zadovoljstvo svojih članov. Povdarjal je, da so se storili svoječasno, ko so se pojavili prvi govori o razpustu društva, vsi potrebni koraki pri oddelku za socialno skrb itd., toda vsi ti koraki so bili zaman. Nalečelo se je povsod na poslušna ušesa in polno obljub. Njegova končna zahteva, da, če nam že nočejo pomagati, naj nas puste saj v miru, je bila s hrupnim odobravanjem sprejeta.

Nato je govoril v imenu Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani g. dr. Ples ter izjavil, da se zbornica popolnoma strinja in se priključuje temu protestu. Zagotovil je, da bo zbornica zastavila ves svoj vpliv za ukinjenje ali vsaj za začasno odgodev tega razpusta.

Gospod Fran Štupica je kot predsednik Gremija trgovcev izjavil, da se Gremij soglasno priključuje temu protestu. V imenu štajerskih Trgovskih gremijev je pa podal isto izjavo g. R. Šternmecki iz Celja. Nadalje so se pridružili protestu zoper odredeno likvidacijo zastopniki ljubljanskega, mariborskega in celjskega društva trgovskih nastavljenecv ter posamezni člani društva.

Na to je bila sprejeta soglasno sledeča

RESOLUCIJA

sprejeta na izrednem občnem zboru Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani, 22. III. 1923.

Podpisane organizacije delodajalcev in delojemalcev v Sloveniji protestirajo kar najodločneje proti odloku Središnjega urada za osiguranje radnika v Zagrebu z dne 28. februarja t. l. št. 912, s katerim se odreja likvidacija dosedaj že 88 let samostojne trgovske bolniške blagajne z dnem 31. marca t. l. Ta pro-

test utemeljujemo s sledečimi razlogi:

1. Trgovska bolniška blagajna je v vsakem oziru tehnično najdovršneje urejena in ekonomično upravljena, ter po svojem poslovanju in pravih zadostuje vsem določbam in predpisom zakona o zavarovanju delavcev. O tem so se prepričali delegati središnjega urada ob priliki inspekcije dne 16. januarja v Ljubljani. Trgovska bolniška blagajna ima pri gremijih Celje in Maribor svoje okrožne poslovalnice, ki olajšujejo stik z interesenti in izvršujejo kontrolo.

2. Likvidacija trgovske bolniške blagajne in njena združitve z okrajno bolniško blagajno bi bila v sedanjih razmerah tudi iz tehničnih razlogov težko izvedljiva, ker okrajna blagajna v sedanjih razmerah komaj zmaguje agendo s sedanjim številom zavarovancev in je pred zgraditvijo projektiranega ambulatorija in novih poslovnih prostorov razširjenje agende še na naše člane nemogoče.

3. Merodajni strokovni referenti za socialno zavarovanje v ministru za socialno politiko, kakor tudi pri osrednjem uradu za zavarovanje v Zagrebu so opečevano izjavili raznim delegacijam podpisanih organizacij, da se bo zakon o zavarovanju delavcev noveliral in da se bo pri tej priliki dala slovenskemu trgovstvu in industriji glede zavarovanja nameščencev enaka pravica, kakor jo uživa hrvaško trgovsko društvo »Merkur« v Zagrebu v smislu zakona po § 202. Smatramo za nedopustno, da bi po zakonu veljale neutemeljene in gospodarsko in tehnično neupravičene izjeme za samo eno pokrajino, medtem ko bi se iste pravice trgovskim nameščencem v drugi pokrajini odrekale. Trgovska bolniška blagajna v Ljubljani ima 3250 članov, ter ima tudi v tem oziru analogni in minimalni predpogoj za samostojni obstoj, kakor trgovsko društvo »Merkur« v Zagrebu.

Zato zahtevamo, da se z ozirom na gornje navedbe sklep središnjega urada v Zagrebu revidira in izvršitev likvidacije do nadaljnjega odgodi.

Ljubljana, 22. marca 1923.

Trgovska in obrtniška zbornica. — Zveza industrijev. — Zveza trgovskih gremijev. — Trgovsko društvo »Merkur« — Gremij trgovcev Ljubljana. — Gremij trgovcev Maribor. — Gremij trgovcev Celje. — Društvo bančnih zavodov. — Društvo privatnih nameščencev. — Društvo trgovskih nameščencev. — Slovensko trgovsko društvo Celje. — Slovensko trgovsko društvo Maribor.

Z zahtevom, da bo društveni odbor ter vse navzoče korporacije zastavile vse svoje sile, da bo protest dosegel tudi uveljavljenje, je gospod predsednik Lilleg zaključil ta tako stvarno in dostojno potekel občni zbor.

najbrže izveden do konca aprila. Zagotavlja se, da banka ni prišla v krizo zaradi kakih maiverzacij ali nedovoljenih manipulacij, temveč, da je banka le žrtev gospodarske krize.

Poostreno nadziranje devizne trgovine v Poljski. Po novih deviznih predpisih imajo pravico deviznih bank le zavodi, ki obstojajo od 1. avgusta 1914. S tem je okoli 90 bankam odvzela pravica z devizami.

Nastop novega češkega poslanika v Beogradu. Pričetkom aprila pride v Beograd novi češkoslovaški poslanik Jan Šeba, dosedanji upravnik poslov češkoslovaške republike v Beogradu pa postane poslanik v Tokiu.

Italijanske železnice in zagrebški velesejem. Kakor poroča »Il mondo« bodo dovolile italijanske železnice 20% popusta vsem udeležencem zagrebškega in praškega velesejma.

Likvidacija avstro-ogrške banke. Maržarska je dobila 10 milijonov kron v

zlatu kol kvoto, ki ji gre vsled likvidacije avstro-ogrške banke.

Povišanje glavnice Nemške banke. Iz Berlina poročajo, da je Nemška banka na glavni skupščini sklenila povišanje glavnice za 700 milijonov na 1500 milijonov mark.

Fuzija češkoslovaških bank. Upravni svet Trgovinske banke v Kraljevem Gradcu je sklenil fuzijo s Češko industrijsko in gospodarsko banko v Pragi:

Tržna poročila.

Cene kolonijalnemu blagu v Trstu so bile 21. t. m. sledeče (v lirah): kava Rio 7, 6.20, Rio 5, 6.50, Rio 4, 6.65, Rio 3, 6.75, Santos 7.40, Minas 6.80; sladkor v kockah 3.18, kristal 3.12; riž: Karolina 2.18, italijanska glace 2.08, Saigon 1.52, Burma 1.50, Bruch 1.43, Soja olje 5, čokolada 6.70.

Cene blagu na zagrebškem trgu so sledeče (v dinarjih): Kava: Rio 6, 40.50,

Rio 5, 43, Rio 3, 42.50, Santos 50; sladkor: kocke 24.75, kristal 22.25; riž: Karolina 12.50, italijanska glace 12, Saigon 10, Bruch 9, Soja olje 28, petrolej v zabojih 268, v sodčkih 7.60, bencin 0.720 do 0.730, v železnih sodčkih 16, v zabojih 480, parafin 50 do 52.

Novosadska blagovna borza 21. t. m.: baška pšenica en vagon 457.50, ječmen ponudba 315, oves ponudba 390, koruza dva vagona po 255, postavno Beograd en vagon 270, koruza za maj 100%, dva vagona po 256.25, moka »0« en vagon 662.50, »5« en vagon 550, otrobi v papirnatih vrečah en vagon 160, v vrečah iz jute ponudba 165.

Mariborski svinjski sejem. (16. t. m.) Cene: mladi prašiči, 7-9 tednov stari 1400-1600 K, 3-4 mesece stari 2000 do 2500 K, 5-7 mesecev stari 3200-3600 kron, 8-10 mesecev stari 4200-4500 K. Polpilane svinje so se tržile: kg mrvice teže 115-120 K, kg žive teže 90-105 kron. - Razprodalo se je vse.

Gradbeno podjetje ing. Dukić in drug
Ljubljana, Bohoričeva ulica šte. 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in v ožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi

Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

Prispevajte **Trgovski dom** zbirajte za

Na veliko in malo!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezanine, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

PALMA
kaučuk potpe tnike in potplate
Prednosti!
Ceneje in znatno trajnije nego od kožol! Varstvo proti vlagi i mraza!

IMPERIAL
F. ČUČEK & CIE
PREJE WHINTZE PTUJ

ADICIJSKI STROJ „INTERNATIONAL“
ki je vedno v zalogi pri tvrdki
The Rex Co., Ljubljana
Gradišče št. 10.

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.
Tomaževa žindra, kalijeva sol, kajnit, koks za kovače ter livarne, bencin in ameriški petrolej vedno v zalogi.
Čilski soliter, žveplo in modra galica.

Raznovrstne
šolske zvezke
za srednje, obrtne in osnovne šole, kompendije, dnevnike in beležnice, raznovrsten papir in vse šolske in pisar. potrebščine dobavlja najceneje
TISKARNA „SAVA“, KRANJ.
Pozor! Za trgovce posebno ugodne cene!

'ALELUJA' BAJA
Velika noč je pred durmi! Ali imate že barve za piruhe? Zahtevajte iste od „Sanitas“ Celje.

Underwood najboljši ameriški pisalni stroj sedanosti!
Opalograph razmnoževalni aparat, razmnožuje strojno in ročno pisavo potom nezrabiljive steklene plošče

Priporočamo:
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istofam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

Maraskino Morpurgo
Čašica tega delikatnega likerja je nepopisen užitek!
Priporočamo: Cognac Dalmatia Medicinal in druge izbrane likerje, žganja, ekstrakte in sirupe.
Prva odlikovana dalmatinska parna destilacija V. MORPURGO, SPLIT.
Zastopnik: **ADOLF KORDIN**, Ljubljana, Zrinjskega cesta 7.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.
Moderno vrejena popravilnica vseh pisal. strojev.

Peronospora-brizgalke
„Chaudoir“ — Vermorel, prvovrstno izdelane, z litim medenim dnom in kompletnimi potrebščinami. Stalno skladišče sestavnih delov za sesalke in gumijastih potrebščin na veliko in na malo. „Barzel“ d. d., preje brata Rosenfeld, Subotica. Razpošiljanje po pošti in po 1 komad! Zahtevajte ponudbe!